

Яворська Т.І., к.е.н., доцент, декан економічного факультету Таврійської державної агротехнічної академії.

Практична підготовка студентів на економічному факультеті та проблеми її організації в сучасних умовах.

Практична підготовка студентів згідно Закону України “Про вищу освіту” є однією із форм навчального процесу. Вона покликана забезпечити набуття студентами практичних професійних навичок та вмінь. Основними видами практики у вищих навчальних закладах є: ознайомча, навчальна та стажування, яке проводиться після опанування теоретичної частини та перед виконанням дипломної роботи.

Ознайомча практика призначена для первинного ознайомлення студентів із різними видами практичної діяльності по обраній спеціальності. Навчальна практика повинна проводитися у вільний від аудиторних занять час у формі залучення студентів до виконання роботи за обраною спеціальністю у відповідних підприємствах та установах. Мета стажування полягає у підготовці майбутніх спеціалістів до самостійного виконання професійних функцій на певній посаді чи у сфері професійної діяльності.(1). Раніше такі види практик як навчальна та стажування мали назву виробничої практики, що, на нашу думку, більш точно відповідає їх суті.

Навчальна практика студентів передбачається в річних планах та графіках проходження навчального процесу у вищому навчальному закладі. Для належної підготовки фахівців в цих документах повинен бути передбачений такий підбір практик, який би дозволяв підготувати високоосвіченого фахівця аграрного виробництва. На економічному факультеті Таврійської державної агротехнічної академії проводиться підготовка кадрів за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, спеціаліст та магістр по спеціальності “Економіка підприємства”. Після закінчення чергового курсу, графік навчального процесу передбачає проведення відповідного виду практик. Після першого курсу студенти ідуть на ознайомчу практику, яка дозволяє їм закріпити знання з технологій

виробництва продукції рослинництва і тваринництва, механізації сільськогосподарського виробництва. Сьогодні існує багато точок зору з приводу необхідності проведення даного виду практик. На нашу думку, без належних знань технологічних основ сільськогосподарського виробництва неможливо підготувати висококваліфікованого економіста-аграрника.

Робочий навчальний план підготовки бакалаврів з економіки передбачає після закінчення другого курсу проходження практики із статистичної звітності. Впровадження такого виду навчальної практики на перший погляд не досить відповідає профілю спеціальності. Проте таке рішення було прийняте не випадково. Багато студентів випускників економічного факультету після роботи у сільськогосподарському виробництві, зверталися з проханням включити такий вид практики в навчальний процес. Це було пов'язане з тим, що досить часто економісти аграрних підприємств мають, і як свідчить власний досвід і в минулому мали в своїх обов'язках заповнення певних форм статистичної звітності.

Основною для формування спеціаліста економічного профілю є практика з економіки аграрних підприємств, яка проводиться після закінчення третього курсу. Головною метою даної практики є набуття практичних навиків з економіки аграрного виробництва на основі вивчення природно-економічних умов виробництва конкретного аграрного підприємства, фермерського господарства, забезпеченості ресурсами і ефективності їх використання, економіки виробництва та ринку продукції галузей сільського господарства, економічних взаємозв'язків з підприємствами інших сфер АПК, змісту та організації економічної роботи, кінцевих результатів та ефективності діяльності в сучасних умовах.

Здійснення практичної підготовки студентів передбачає цілий ряд організаційних заходів, основними серед яких, згідно Закону України "Про вищу освіту" є:

- контроль за рівнем підготовленості установ, підприємств до забезпечення практичної підготовки студентів;
- розподіл студентів на практику;

- надання студентам-практикантам необхідних документів;
- інформування студентів про встановлену систему звітності, про хід і результати практичної підготовки;
- контроль за забезпеченням нормальних умов праці і побуту студентів під час проходження практики та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
- контроль за виконанням студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку установи, підприємства за місцем проходження практики. (1).

Вищенаведені організаційні заходи в сучасних умовах зустрічаються з цілою низкою проблем і ставлять багато запитань. Наприклад, як юридично правильно можна організувати контроль за рівнем підготовленості аграрного підприємства до проведення практик? Чи можна знову ж таки з правової точки зору, заставити підприємства надавати студентам-практикантам необхідну звітність? В умовах панування колективної власності на засоби виробництва і командно-адміністративної економіки такі питання виникали рідко і як правило вирішувалися досить швидко. При формуванні приватної власності, дійсний господар підприємства будь-якої організаційної форми господарювання часто не має бажання взагалі брати на себе відповідальність за студентів-практикантів, а тим більше показувати свою звітність. Причинами такого відношення, на нашу думку, може бути відсутність матеріальної зацікавленості тих, хто буде приймати і керувати практикою, існування тіньової економіки і відповідно небажання афішувати результати своєї господарської діяльності і в деяких випадках недбале відношення до ведення документації, що часто пов'язане з некомпетентністю самих спеціалістів.

З такими проблемами зустрічаються постійно і студенти, які ідуть на практику з економіки аграрного виробництва. Перед початком її проходження, студенти приносять з обраного господарства листа-підтвердження, в якому підприємство зобов'язується прийняти їх на практику. Проте, прийом на практику ще не гарантує одержання необхідної інформації для написання звіту, яка часто носить назву "комерційної таємниці". На нашу думку, в сучасних

умовах , під цей термін підпадає майже вся економічна інформація, яка існує в сільськогосподарському підприємстві. Для порівняння, в країнах з розвинутою ринковою економікою, фірми спеціально публікують розгорнуті баланси своєї діяльності для залучення інвестицій і тільки обмежена інформація є конфіденційною.

При направленні студентів - економістів на практику , провідна кафедра надає всю необхідну документацію для її проходження: направлення, програму практики, в якій містяться календарний план і щоденник практики, індивідуальні завдання і методичні рекомендації щодо їх заповнення і виконання. Інженерною службою академії проводиться обов'язковий інструктаж з охорони праці та техніки безпеки на виробництві. На жаль із втратою постійних баз практики та погіршенням бюджетного фінансування навчальних закладів, важко проводити дієвий контроль зі сторони керівників практики від академії за забезпеченням нормальних умов праці і побуту студентів-практикантів , виконанням ними програми виробничої практики та дотриманням правил внутрішнього розпорядку.

Проблема організації дієвої практичної підготовки студентів, на нашу думку, вийшла за межі компетенції окремих навчальних закладів. Доцільно приймати рішення на рівні міністерства, а можливо і загальнодержавному, із врахуванням досвіду минулих часів, пристосувавши його до сьогоденних реалій. Так, позитивним явищем було виділення кращих сільськогосподарських підприємств під бази виробничих практик. Сьогодні також необхідно створювати такі бази, але попередньо продумавши механізм матеріального стимулювання спеціалістів, які будуть займатися керівництвом практики або стажуванням від підприємства. Тільки належна практична підготовка дасть змогу закріпити одержані теоретичні знання і сформувати висококваліфікованого спеціаліста економічної служби аграрного підприємства.

Список використаної літератури.

1. Закон України “Про вищу освіту”. Науково-практичний коментар. За загальною редакцією Кременя В.Г.-К.,-2002.